

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

P9_TA(2021)0148

Zabójstwo Daphne Caruany Galizii i praworządność na Malcie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii i praworządności na Malcie (2021/2611(RSP))

(2021/C 506/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, 4, 5, 6, 7, 9 i 10 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
 - uwzględniając art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
 - uwzględniając art. 6, 7, 8, 10, 11, 12 i 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”),
 - uwzględniając swoje rezolucje z dnia 15 listopada 2017 r. ⁽¹⁾, 28 marca 2019 r. ⁽²⁾ i 16 grudnia 2019 r. ⁽³⁾ w sprawie praworządności na Malcie,
 - uwzględniając wysłuchania, wymiany poglądów i wizyty delegacji organizowane od 15 listopada 2017 r. przez Grupę ds. Monitorowania Demokracji, Praworządności i Praw Podstawowych Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,
 - uwzględniając wymiany pism między przewodniczącą Grupy ds. Monitorowania Demokracji, Praworządności i Praw Podstawowych a premierem Malty, z których ostatnia miała miejsce w kwietniu 2021 r.,
 - uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2293(2019) z dnia 26 czerwca 2019 r. pt. „Zabójstwo Daphne Caruany Galizii a praworządność na Malcie i poza nią – zadbanie o ujawnienie całej prawdy”,
 - uwzględniając sprawozdanie w sprawie działań następczych w związku z rezolucją Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2293(2019), zatwierdzone przez Komisję Prawną i Praw Człowieka Zgromadzenia Parlamentarnego 8 grudnia 2020 r.,
 - uwzględniając opinię Komisji Weneckiej z dnia 8 października 2020 r. w sprawie dziesięciu aktów prawnych i projektów ustaw wdrażających wnioski ustawodawcze będące przedmiotem opinii CDL-AD(2020)006,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji na temat praworządności z 2020 r.,
 - uwzględniając wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 20 kwietnia 2021 r. w sprawie C-896/19 Republika przeciwko Il-Prim Ministru ⁽⁴⁾,
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia Europejska opiera się na takich wartościach jak poszanowanie godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości; mając na uwadze, że wartości te są uniwersalne i wspólne państwom członkowskim;
- B. mając na uwadze, że utrzymanie praworządności oraz poszanowanie demokracji, praw człowieka, podstawowych wolności, wartości i zasad zapisanych w traktatach UE i międzynarodowych instrumentach w zakresie praw człowieka należą do obowiązków Unii i jej państw członkowskich oraz że należy ich przestrzegać; mając na uwadze, że zgodnie z art. 2, art. 3 ust. 1 i art. 7 TUE Unia ma możliwość podjęcia działań w celu ochrony wspólnych wartości, na których została zbudowana;

⁽¹⁾ Dz.U. C 356 z 4.10.2018, s. 29.

⁽²⁾ Dz.U. C 108 z 26.3.2021, s. 107.

⁽³⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0103.

⁽⁴⁾ Wyrok z dnia 20 kwietnia 2021 r., Republika przeciwko Il-Prim Ministru, C-896/19, ECLI:EU:C:2021:311.

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

- C. mając na uwadze, że Karta stanowi część prawa pierwotnego UE; mając na uwadze, że wolność wypowiedzi oraz wolność i pluralizm mediów to prawa zapisane w art. 11 Karty i w art. 10 europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC);
- D. mając na uwadze, że niezawisłość sądownictwa, zapisana w art. 19 ust. 1 TUE, art. 47 Karty i art. 6 EKPC, jest niezbędnym wymogiem demokratycznej zasady podziału władzy;
- E. mając na uwadze, że systematyczne odmawianie przez jedno państwo członkowskie przestrzegania podstawowych wartości Unii Europejskiej i traktatów, do których dobrowolnie przystąpiło, ma wpływ na całą UE;
- F. mając na uwadze, że badająca korupcję maltańska dziennikarka śledcza i blogerka Daphne Caruana Galizia zginęła wskutek wybuchu samochodu-pułapki 16 października 2017 r.; mając na uwadze, że była ona celem nękania i licznych gróźb w postaci telefonów, listów i wiadomości z pogroźkami, jej dom został podpalony, a pies zabity; mając na uwadze, że 16 marca 2021 r. osoba przyznająca się do zabójstwa zeznała w sądzie, że dwa lata przed zabójstwem Daphne Caruany Galizii istniał osobny spiszek mający na celu zabicie jej przy użyciu karabinu AK-47;
- G. mając na uwadze, że dochodzenie w sprawie zabójstwa, prowadzone przez władze maltańskie przy wsparciu Europolu, doprowadziło dotychczas do identyfikacji, postawienia w stan oskarżenia i trwającego procesu szeregu podejrzanych i jednego potencjalnego organizatora tej zbrodni, właściciela firmy 17 Black Ltd. z siedzibą w Dubaju i byłego członka zarządu ElectroGas Malta Ltd.; mając na uwadze, że w dochodzeniach uczestniczyło również Federalne Biuro Śledcze (FBI);
- H. mając na uwadze, że jeden z domniemanych współników oraz pewne nagrania przedstawione w postępowaniu sądowym wskazują na udział byłego szefa kancelarii premiera Malty w planowaniu, finansowaniu lub próbie ukrycia morderstwa;
- I. mając na uwadze, że były szef kancelarii premiera podał się do dymisji 26 listopada 2019 r. po przesłuchaniu przez policję w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii; mając na uwadze, że 20 marca 2021 r. został on wraz z kilkoma współnikami biznesowymi aresztowany i oskarżony o pranie pieniędzy, oszustwo, korupcję i fałszerstwo w osobnej sprawie, którą badała Daphne Caruana Galizia; mając na uwadze, że 5 kwietnia 2021 r. zwolniono go za kaucją z aresztu tymczasowego;
- J. mając na uwadze, że ówczesny minister turystyki Malty, a wcześniej minister energetyki, podał się do dymisji 26 listopada 2019 r.; mając na uwadze, że konsorcjum dziennikarzy śledczych opublikowało szczegółowe sprawozdanie na temat powiązań biznesowych między chińską rodziną a byłym ministrem energetyki oraz byłym szefem kancelarii premiera^(?); mając na uwadze, że owa chińska rodzina miała odegrać główną rolę w negocjacjach dotyczących wartej 380 mln EUR inwestycji ze strony chińskiej spółki państwowej Shanghai Electric Power w maltańskie państwowe przedsiębiorstwo energetyczne Enemalta, a także jest właścicielem spółek Dow's Media Company i Macbridge, z których ta ostatnia planowała zapłacić do 2 mln USD panamskim firmom kontrolowanym przez byłego ministra energetyki i byłego szefa kancelarii premiera; mając na uwadze, że dochodzenia w sprawie tych transakcji biznesowych stanowiły główny przedmiot pracy Daphne Caruany Galizii, gdy została zamordowana;
- K. mając na uwadze, że pod koniec 2019 r. wszczęto niezależne publiczne dochodzenie w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii, które jest nadal w toku;
- L. mając na uwadze, że jeden z podejrzanych w toczącej się sprawie sądowej dotyczącej zabójstwa Daphne Caruany Galizii został ułaskawiony przez prezydenta w związku z udziałem w osobnej sprawie i złożył zeznania pod przysięgą; mając na uwadze, że zasugerował on, iż w spisek mający na celu zabicie dziennikarki mógł być zamieszany były minister gospodarki oraz że urzędujący minister rządu był zamieszany w poważne przestępstwo, co wywołało spekulacje w związku z próbą napadu na siedzibę banku HSBC w Qormi w 2010 r., wskutek którego doszło do strzelaniny z policją;

^(?) „Special Report: Money trail from Daphne murder probe stretches to China” [Sprawozdanie specjalne: Ślad pieniędzy z dochodzenia w sprawie morderstwa w Daphne sięga do Chin], *Reuters*, 29 marca 2021 r.

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

- M. mając na uwadze, że była sekretarz parlamentarna ds. praw obywatelskich i reform w maltańskim Ministerstwie Sprawiedliwości, Równości i Zarządzania miała przyjąć gotówkę od osoby oskarżonej o zlecenie zabójstwa Daphne Caruany Galizii, po tym jak pośredniczyła – wedle własnej relacji – w planowanej sprzedaży nieruchomości w 2019 r.; mając na uwadze, że ta sprzedaż nieruchomości nigdy nie miała miejsca;
- N. mając na uwadze, że nadal istnieją poważne obawy dotyczące walki z korupcją i przestępczością zorganizowaną na Malcie, jak wskazano w sprawozdaniu Komisji na temat praworządności z 2020 r.; mając na uwadze, że istniejące standardy zapobiegania, dochodzenia i ścigania są wyraźnie niewystarczające; mając na uwadze, że grozi to osłabieniem zaufania obywateli do instytucji publicznych, prowadząc do powstania niebezpiecznych powiązań między grupami przestępczymi a organami publicznymi; mając na uwadze, że przestępczość zorganizowana jest możliwa przede wszystkim dzięki korupcji; mając na uwadze, że rozpoczęto projekt reformy strukturalnej w celu usunięcia luk i wzmocnienia instytucjonalnych ram antykorupcyjnych, w tym egzekwowania prawa i ścigania przestępstw;
- O. mając na uwadze, że dziennikarze – zwłaszcza dziennikarze śledczy, ale nie tylko – coraz częściej otrzymują tzw. strategiczne powództwa zmierzające do stłumienia debaty publicznej (SLAPP), których wyłącznym celem jest utrudnienie im pracy, uniknięcie kontroli publicznej i uniemożliwienie pociągnięcia władz do odpowiedzialności, co bardzo negatywnie wpływa na wolność mediów; mając na uwadze, że w chwili zabójstwa Daphne Caruany Galizii jej aktywa zostały zamrożone na mocy nakazów zapobiegawczych wydanych w związku z czterema pozwami o zniesławienie wniesionymi przez byłego maltańskiego ministra gospodarki i jego pomocnika; mając na uwadze, że w chwili jej śmierci toczyły się przeciwko niej 42 tego typu procesy cywilne o zniesławienie, w tym jeden z powództwa premiera, dwa – ówczesnego ministra turystyki i dwa – ówczesnego szefa kancelarii premiera;
1. jest głęboko zaniepokojony ostatnimi rewelacjami w dochodzeniu w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii, w szczególności możliwym udziałem ministrów rządu i osób mianowanych na stanowiska polityczne; uznaje postępy w dochodzeniu w sprawie zabójstwa; powtarza jednak, że ostatnie rewelacje rodzą nowe pytania dotyczące tej sprawy i powiązanych z nią dochodzeń;
 2. wzywa rząd Malty, by wykorzystał wszystkie niezbędne zasoby w celu postawienia przed sądem nie tylko wszystkich osób zamieszanych w zabójstwo Daphne Caruany Galizii, ale również osób zamieszanych we wszystkie inne sprawy będące obecnie przedmiotem dochodzenia lub doniesień, które dziennikarka ujawniła przed zabójstwem; uważa, że praca Daphne Caruany Galizii miała zasadnicze znaczenie dla ujawnienia korupcji na Malcie oraz że ostatnie wydarzenia związane z dochodzeniami potwierdzają ogromne znaczenie niezależnych mediów i aktywnego społeczeństwa obywatelskiego jako podstawowych filarów sprawiedliwości, demokracji i praworządności;
 3. ponawia apel o pełne i stałe zaangażowanie Europolu we wszystkie aspekty śledztwa w sprawie zabójstwa i wszystkich powiązanych z nim dochodzeń; wzywa do większego zaangażowania Europolu, ponieważ przynosi ono rezultaty;
 4. przyjmuje z zadowoleniem kontynuację niezależnego publicznego dochodzenia w sprawie zabójstwa Daphne Caruany Galizii; wzywa rząd i właściwe organy Malty do pełnego wdrożenia wszystkich zaleceń wynikających z dochodzenia;
 5. wyraża zaniepokojenie faktem, że w związku z procesem o morderstwo wielokrotnie proponowano ułaskawienie przez prezydenta oraz go udzielano; podkreśla, że zeznania złożone w sprawie innych przestępstw należy poddać bardzo ostrożnej ocenie i nie należy ich wykorzystywać, by uniknąć pełnej sprawiedliwości za morderstwo; zauważa jednak, że prezydenckie ułaskawienie i ugoda sądowa były dwoma elementami, które doprowadziły do aresztowania w listopadzie 2019 r. jednej osoby podejrzanej o zlecenie zabójstwa;
 6. dostrzega postępy – choć znacznie spóźnione – w niektórych dochodzeniach w powiązanych sprawach dotyczących prania pieniędzy i korupcji, zwłaszcza w odniesieniu do byłego szefa kancelarii premiera; podkreśla jednak, że wskutek ostatnich zeznań i rewelacji na światło dzienne wyszły nowe podejrzane fakty i potencjalne przestępstwa, i dlatego wzywa władze maltańskie do niezwłocznego wszczęcia i przyspieszenia dochodzeń w tych sprawach, które obejmują rzekome próby ukrywania dowodów i utrudniania dochodzeń i postępowań sądowych przez urzędników publicznych;

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

7. uważa, że wszystkie zarzuty dotyczące korupcji i nadużyć finansowych, zwłaszcza na wysokim szczeblu politycznym, należy badać i ścigać z należyтым rygorem i na odpowiednim szczeblu, w tym w odniesieniu do ewentualnego zaangażowania podmiotów zagranicznych; zapytuje, czy właściwe jest, aby zarzuty wobec byłej sekretarz parlamentarnej ds. praw obywatelskich i reform były badane jedynie przez komisarza ds. standardów w życiu publicznym;
8. ponownie stwierdza, że rząd Malty musi uznać za najwyższy priorytet walkę z przestępczością zorganizowaną, korupcją i zastraszaniem dziennikarzy;
9. przyznaje, że w orzeczeniu z dnia 20 kwietnia 2021 r. Trybunał Sprawiedliwości UE uznał, iż przepisy wprowadzone przez maltańską reformę konstytucyjną z 2016 r. dotyczące mianowania sędziów wzmocniły niezawisłość sądów, a zatem były zgodne z prawem UE;
10. wyraża głębokie ubolewanie, że wydarzenia na Malcie na przestrzeni lat doprowadziły do poważnych i trwałych zagrożeń dla praworządności, demokracji i praw podstawowych – w tym kwestii wolności mediów, niezależności organów ścigania i sądownictwa od wpływów politycznych – oraz wolności pokojowego zgromadzania się; uważa, że należy dalej wzmocnić konstytucyjne gwarancje dotyczące podziału władzy; zauważa, że w następstwie wdrożenia niektórych zaleceń Komisji, Rady Europy i Komisji Weneckiej rząd Malty poczynił postępy w dziedzinie praworządności; zachęca rząd Malty do kontynuowania wysiłków na rzecz wzmocnienia swoich instytucji;
11. jest głęboko zaniepokojony niektórymi ustaleniami Komisji zawartymi w jej sprawozdaniu na temat praworządności z 2020 r. w odniesieniu do Malty, zwłaszcza „sięgającymi głęboko formami korupcji”; niemniej jednak przyjmuje z zadowoleniem rozpoczęcie projektu reformy strukturalnej; ponawia apel do Komisji, aby wykorzystwała wszystkie dostępne jej narzędzia i procedury w celu zapewnienia pełnej zgodności z prawem UE w zakresie skutecznego funkcjonowania systemów sądowych, walki z praniem pieniędzy, nadzoru bankowego, zamówień publicznych oraz planowania i rozwoju obszarów miejskich;
12. ponownie wzywa władze Malty do pełnego wdrożenia wszystkich niezrealizowanych zaleceń Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Komisji Weneckiej, Grupy Państw przeciwko Korupcji (GRECO) oraz Komitetu Ekspertów ds. Oceny Środków Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu (MONEYVAL); uważa, że należy odpowiednio wdrożyć zalecenia dotyczące parlamentu krajowego oraz posłów, skutków orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego i wyspecjalizowanych trybunałów; wzywa władze Malty, by zwróciły się do Komisji Weneckiej o wydanie opinii na temat przestrzegania jej zaleceń; zastrzega sobie prawo do samodzielnego wystąpienia z takim wnioskiem zgodnie z art. 3 ust. 2 statutu Komisji Weneckiej i ust. 28 protokołu ustaleń między Radą Europy a Unią Europejską;
13. przyznaje, że zabójstwo Daphne Caruany Galizii zapoczątkowało reformy mające na celu poprawę ochrony dziennikarzy i obronę wolności mediów; podkreśla jednak, że władze maltańskie powinny podjąć dalsze wyraźne kroki i ustanowić długoterminowe środki ustawodawcze i polityczne służące zapewnieniu otoczenia dla krytycznego, niezależnego dziennikarstwa na Malcie oraz odpowiedzialności polityków i urzędników, w szczególności dotyczące zapobiegania takim działaniom, jak groźenie, nękanie, zastraszanie i odczyławianie dziennikarzy, publicznie lub online, oraz sankcjonowania takich działań; wzywa rząd Malty do zajęcia się istniejącymi problemami związanymi z wolnością organów regulacyjnych ds. mediów oraz mediów publicznych i prywatnych od ingerencji politycznych, a także coraz częstszym nawoływaniem do nienawiści w mediach społecznościowych;;
14. jest głęboko zaniepokojony szkodliwym wpływem systemów obywatelstwa i pobytu na integralność obywatelstwa UE; przypomina o niedawnych rewelacjach dotyczących łagodnej interpretacji wymogów dotyczących miejsca zamieszkania w celu naturalizacji, a także roli pośredników i zaangażowania urzędników publicznych; ponawia apel do władz Malty o zapewnienie przejrzystości i zakończenie programu obywatelstwa i ułatwień pobytowych dla inwestorów zamiast wprowadzania doń zmian; wzywa Komisję do jak najszybszego wydania uzasadnionej opinii w odnośnej sprawie związanej z uchybieniem zobowiązaniom państwa członkowskiego;
15. zauważa, że ochrona dziennikarzy śledczych i sygnalistów leży w żywotnym interesie społeczeństwa; zwraca uwagę na kluczową rolę międzynarodowych i maltańskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz dziennikarzy w kontynuowaniu śledztw Daphne Caruany Galizii; wzywa władze maltańskie do zapewnienia, zawsze i za wszelką cenę, ochrony bezpieczeństwa osobistego i źródeł utrzymania, a tym samym niezależności dziennikarzy i sygnalistów; wzywa władze maltańskie do szybkiego wdrożenia dyrektywy (UE) 2019/1937⁽⁶⁾;

⁽⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

Czwartek, 29 kwietnia 2021 r.

16. wzywa Komisję do zaproponowania unijnych przepisów przeciw powództwom typu SLAPP w celu ochrony dziennikarzy przed nękaniami pozwami; wzywa władze maltańskie, aby jednocześnie uchwaliły krajowe przepisy dotyczące SLAPP; podkreśla, że w walce z korupcją i złym administrowaniem dziennikarstwu śledczemu należy poświęcić szczególną uwagę i wsparcie finansowe lub fiskalne jako narzędziu służącemu dobru publicznemu; podkreśla potrzebę wprowadzenia mechanizmów szybkiego reagowania na przypadki naruszania wolności prasy i mediów, a także transgranicznego funduszu na rzecz dziennikarstwa śledczego;

17. zobowiązuje swego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji, Radzie, rządowi i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy oraz prezydentowi Republiki Malty.
